

Документ 2411-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 08.07.2018, підстава - [2469-VIII](#)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про засади внутрішньої і зовнішньої політики

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст.527)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
[№ 1170-VII від 27.03.2014](#), ВВР, 2014, № 22, ст.816
[№ 35-VIII від 23.12.2014](#), ВВР, 2015, № 4, ст.13
[№ 2091-VIII від 08.06.2017](#), ВВР, 2017, № 30, ст.329
[№ 2180-VIII від 07.11.2017](#), ВВР, 2017, № 51-52, ст.445
[№ 2469-VIII від 21.06.2018](#), ВВР, 2018, № 31, ст.241}

Цим Законом визначаються **засади внутрішньої політики** України у сферах розбудови державності, розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів, формування інститутів громадянського суспільства, національної безпеки і оборони, в економічній, соціальній і гуманітарній сферах, в екологічній сфері та сфері техногенної безпеки, а також **засади зовнішньої політики** України.

Стаття 1. Завдання засад внутрішньої і зовнішньої політики

1. **Засади** внутрішньої і зовнішньої політики визначають **принципи** та **пріоритети державної політики** у відповідних сферах.

Стаття 2. Основні принципи внутрішньої і зовнішньої політики

1. **Засади** внутрішньої і зовнішньої політики базуються на безумовному додержанні [Конституції України](#), забезпеченні в Україні прав і свобод людини і громадянина та гарантуванні прав і свобод, проголошених Конституцією України, на загально визнаних принципах і нормах міжнародного права, забезпеченні соціальної спрямованості економіки України та сталого соціально-економічного розвитку України, зміцненні демократичних засад суспільного і державного життя, забезпеченні верховенства права, економічної і політичної незалежності держави, захисту

її національних інтересів, утвердження України як повноправного і авторитетного члена світового співтовариства.

2. Внутрішня політика ґрунтується на таких принципах:

- 1) пріоритетність захисту **національних інтересів**;
- 2) верховенство права, забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, повага до гідності кожної особи, забезпечення особливого піклування про дитину та реалізації її прав;

{Абзац третій частини другої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 3) рівність усіх суб'єктів права власності перед законом, захист конкуренції у сфері економічної діяльності;
- 4) **здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову**;
- 5) відкритість та прозорість процесів підготовки і прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування;
- 6) забезпечення **сталого розвитку економіки** на ринкових засадах та її соціальної спрямованості;
- 7) забезпечення **балансу загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів**;
- 8) свобода, соціальна справедливість і творча самореалізація, **участь громадян в управлінні державними і суспільними справами**;
- 9) соціальне партнерство та громадянська солідарність.

3. Зовнішня політика ґрунтується на таких принципах:

- 1) суверенна рівність держав;
- 2) утримання від загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої іноземної держави;
- 3) повага до територіальної цілісності іноземних держав та непорушності державних кордонів;
- 4) вирішення міжнародних спорів мирними засобами;
- 5) повага до прав людини та її основоположних свобод;
- 6) невтручання у внутрішні справи держав;
- 7) взаємовигідне співробітництво між державами;
- 8) сумлінне виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань;
- 9) пріоритет загальноновизнаних норм і принципів міжнародного права перед нормами і принципами національного права;
- 10) застосування Збройних Сил України лише у випадках актів збройної агресії проти України, будь-яких інших збройних зазіхань на її

територіальну цілісність і недоторканність державних кордонів, боротьби з міжнародним тероризмом та піратством або в інших випадках, передбачених міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

- 11) застосування міжнародних санкцій, контрзаходів та заходів дипломатичного захисту відповідно до міжнародного права у випадках міжнародних протиправних діянь, які завдають шкоди Україні, її громадянам і юридичним особам;
- 12) своєчасність та адекватність заходів **захисту національних інтересів** реальним і потенційним загрозам Україні, її громадянам і юридичним особам.

Стаття 3. Засади політики у сфері розбудови державності

1. Основними **засадами** політики у сфері **розбудови державності** є:

- 1) **розвиток демократії** шляхом удосконалення механізму державного управління, здійснення парламентського контролю;
- 2) **вдосконалення системи проведення виборів** до Верховної Ради України та органів місцевого самоврядування;
- 3) **модернізація** системи **державної служби** з урахуванням європейського досвіду на принципах професійності та політичної нейтральності;
- 4) посилення **відкритості та прозорості процесів підготовки і прийняття державних рішень** та здійснення будь-яких дій, пов'язаних із формуванням і використанням бюджетних коштів, кадровими призначеннями на керівні посади в центральних органах виконавчої влади, судах, правоохоронних органах;
- 5) забезпечення справедливого і доступного **судочинства**;
- 6) забезпечення дотримання міжнародних стандартів **незалежності судів**;
- 7) посилення **протидії корупції та тіньовій економічній діяльності**, забезпечення безумовного дотримання принципів законності насамперед вищими посадовими особами держави, політиками, судьями, керівниками правоохоронних органів і силових структур;
- 8) **боротьба із злочинністю** шляхом поліпшення координації роботи правоохоронних органів, оптимізації їх структури, належного забезпечення їх діяльності.

Стаття 4. Засади внутрішньої політики у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів

1. Основними **засадами** *внутрішньої політики* у сферах розвитку *місцевого самоврядування* та стимулювання розвитку регіонів є:

- 1) утвердження місцевого самоврядування як фундаменту народовладдя, розширення повноважень місцевих рад шляхом *децентралізації* функцій органів державної влади, гармонізація загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів;
- 2) **реформування міжбюджетних відносин** на користь місцевого самоврядування, створення умов для розвитку економічної самостійності регіонів;
- 3) *удосконалення системи адміністративно-територіального устрою* на принципах економічної самодостатності та доступності адміністративних (управлінських) і соціальних послуг споживачам цих послуг;
- 4) **зміцнення матеріальної бази** органів місцевого самоврядування та *підвищення рівня* їх **ресурсного забезпечення**;
- 5) *посилення відповідальності* представників органів місцевого самоврядування, сільських, селищних, міських голів перед територіальними громадами, що їх обрали;
- 6) розроблення та впровадження проектів міжрегіональних економічних зв'язків і транскордонного співробітництва, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи їх динамічного розвитку;
- 7) зміцнення економічної інтеграції регіонів з використанням переваг територіального поділу і кооперації праці;
- 8) створення ефективних механізмів забезпечення активної участі територіальних громад та органів місцевого самоврядування у формуванні та реалізації державної регіональної політики;
- 9) досягнення високої функціональної спроможності кадрового потенціалу регіонів, передусім шляхом створення системи і технологій залучення інвестицій для підготовки високопрофесійних управлінських кадрів.

Стаття 5. Засади внутрішньої політики у сфері формування інститутів громадянського суспільства

1. Основними **засадами** *внутрішньої політики* у сфері формування *інститутів громадянського суспільства* є:

- 1) утвердження громадянського суспільства як гарантії демократичного розвитку держави;

- 2) завершення політичної реформи, посилення взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування і об'єднань громадян, запровадження громадського контролю за діяльністю влади;
- 3) забезпечення незалежної діяльності об'єднань громадян, посилення їх впливу на прийняття суспільно важливих рішень;
- 4) підвищення ролі та відповідальності політичних партій, сприяння політичній структуризації суспільства на засадах багатопартійності, створення умов для забезпечення широкого представництва інтересів громадян у представницьких органах влади;
- 5) проведення регулярних консультацій з громадськістю з важливих питань життя суспільства і держави;
- 6) проведення всеукраїнських та місцевих референдумів як ефективних форм народного волевиявлення, участі народу у прийнятті суспільно важливих рішень.

Стаття 6. Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони

1. Основними **засадами** *внутрішньої політики* у сфері **національної безпеки і оборони** є:

- 1) забезпечення життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у зовнішньополітичній, оборонній, соціально-економічній, енергетичній, продовольчій, екологічній та інформаційній сферах;
- 2) зміцнення обороноздатності держави, посилення відповідальності органів державної влади всіх рівнів за неналежну підготовку і забезпечення безпеки держави;
- 3) реформування Збройних Сил України та інших військових формувань з метою забезпечення їх максимальної ефективності та здатності оперативно реагувати на потенційні загрози Україні, надання особливої уваги прикриттю повітряного і морського простору держави, всебічному забезпеченню Збройних Сил України;
- 4) забезпечення поступового переходу до комплектування Збройних Сил України на контрактній основі, насамперед за спеціальностями, що визначають боєздатність підрозділів;
- 5) забезпечення оснащення Збройних Сил України новітніми видами військової техніки та озброєнь, відновлення спроможності оборонно-промислового комплексу щодо впровадження новітніх технологій як на основі кооперації з державами - партнерами, так і впровадження власних замкнених циклів створення військової техніки та озброєнь;

- 6) удосконалення системи демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією держави та правоохоронними органами, забезпечення їх відповідності вимогам європейських інституцій;
- 7) забезпечення реалізації гарантій соціального захисту військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, працівників правоохоронних органів, інших прирівняних до них осіб та членів їхніх сімей;
- 8) завершення формування і розвиток вітчизняного оборонно-промислового комплексу; впровадження практики державного замовлення на озброєння та військову техніку для Збройних Сил України, інших складових Воєнної організації держави.

Стаття 7. Засади внутрішньої політики в економічній сфері

1. Основними **засадами** внутрішньої політики в економічній сфері є:

- 1) забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, досягнення високих темпів її зростання, забезпечення макроекономічної стабільності та низького рівня інфляції;
- 2) розвиток внутрішнього ринку, підвищення ефективності його функціонування та вдосконалення механізмів державного регулювання, забезпечення збалансованості попиту та пропозиції на окремих ринках;
- 3) проведення узгодженої **антиінфляційної** політики та забезпечення **цінової і валютно-курсової стабільності**;
- 4) проведення стабільної, раціональної та справедливої **податкової політики**, яка передбачає **зниження податкового навантаження** на економіку з **розширенням бази оподаткування**;
- 5) проведення прозорі та виваженої **бюджетної політики** як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку, захисту вразливих верств населення та інвестування в реальний сектор економіки для підтримки національного товаровиробника і збереження робочих місць;
- 6) проведення ефективною політики управління **державним боргом**;
- 7) підвищення результативності державних видатків, реалізація прозорої політики закупівель за державні кошти, яка гарантуватиме раціональне використання ресурсів;
- 8) перенесення податкового навантаження з мобільних факторів виробництва (праці та капіталу) на споживання, насамперед шкідливої для здоров'я людей продукції, ресурсні та екологічні платежі;
- 9) розвиток і зміцнення банківської системи та небанківських фінансових установ;

- 10) забезпечення інституційної та фінансової незалежності Національного банку України одночасно з посиленням прозорості його діяльності;
- 11) підвищення рівня захисту прав вкладників;
- 12) впровадження ринкових інструментів акумулювання і перерозподілу довгострокових фінансових ресурсів, у тому числі в рамках введення обов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення;
- 13) розвиток ліквідного, прозорого та надійного фондового ринку, ефективне функціонування системи депозитарного обліку цінних паперів;
- 14) забезпечення економічної збалансованості розвитку регіонів, узгодженості напрямів їх розвитку із загальнонаціональними потребами;
- 15) гарантування державою **непорушності усіх форм власності** як основи ринкової системи господарювання;
- 16) створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, спрощення умов започаткування бізнесу та виходу з нього, зменшення втручання держави в економічну діяльність суб'єктів господарювання, спрощення системи отримання дозволів, зниження тиску на бізнес з боку контролюючих органів;
- 17) перехід на **європейську модель ринкового нагляду**, якості та безпеки продукції;
- 18) впровадження **європейських підходів** у сфері делегування функцій держави суб'єктам господарювання;
- 19) розвиток конкуренції як основного чинника підвищення ефективності економіки, забезпечення дієвого регулювання діяльності природних монополій, недопущення проявів монополізму на державному та регіональному рівнях;
- 20) **детінізація** економіки, створення сприятливих умов для діяльності економічних агентів у легальному правовому полі;
- 21) інтенсифікація **інвестиційної та інноваційної діяльності**, зокрема, шляхом залучення коштів підприємств і населення, утвердження ефективної системи страхування інвестиційних ризиків, стимулювання спрямування заощаджень громадян на інвестування економіки, забезпечення інноваційної складової інвестицій;
- 22) запровадження економічних стимулів для заохочення **модернізації національного виробництва**, спрямування інвестицій у новітні технології, формування національної інноваційної інфраструктури та державних програм промислової модернізації;
- 23) розвиток механізмів державно-приватного партнерства з метою **залучення інвестицій у модернізацію** промислової та соціальної інфраструктури;

- 24) *перехід від фіскальної до інвестиційно орієнтованої моделі приватизації*, забезпечення прозорості прийняття рішень та взаємопов'язаності стратегії приватизації державного майна із стратегією розвитку економіки України та її окремих галузей;
- 25) забезпечення **ефективного управління об'єктами державної власності**, запровадження прозорого та ефективного механізму реалізації державою своїх прав власника;
- 26) досягнення високого рівня *енергетичної безпеки*, диверсифікація джерел постачання енергоносіїв, збільшення обсягу їх власного видобутку, підвищення ефективності використання енергоносіїв, впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій;
- 27) переведення українських газо-, нафтотранспортних і електричних мереж на умови функціонування, що діють у державах Європейського Союзу;
- 28) створення умов для *відродження українського села, ефективного використання земель* сільськогосподарського призначення, формування конкурентоспроможного агропромислового комплексу, збільшення його експортного потенціалу, гарантування продовольчої безпеки держави;
- 29) забезпечення високого рівня якості сільськогосподарської продукції та продовольства, формування прозорого ринку такої продукції;
- 30) формування **інфраструктури ринку земель**, забезпечення оформлення правостановлюючих документів на право власності на землю;
- 31) розбудова транспортної інфраструктури, підвищення ефективності використання транзитного потенціалу держави, інтеграція транспортних мереж України у міжнародні транспортні коридори;
- 32) **реформування житлово-комунального господарства**, забезпечення доступності комунальних послуг та підвищення їх якості, залучення мешканців до управління об'єктами житлово-комунального господарства.

Стаття 8. Засади внутрішньої політики в соціальній сфері

1. Основними **засадами** *внутрішньої політики в соціальній сфері* є:

- 1) забезпечення гарантованих Конституцією України прав і свобод громадян на основі впровадження європейських стандартів соціального захисту, підвищення якості соціальних послуг;
- 2) надання громадянам упродовж усього життя **соціальних гарантій** на основі вдосконалення системи соціальних стандартів і пільг;
- 3) досягнення ефективного *демографічного розвитку*;

- 4) поліпшення соціального захисту дітей, утвердження духовно і фізично здорової, матеріально забезпеченої та соціально благополучної сім'ї;
- 5) створення ефективної системи забезпечення реалізації та захисту прав дитини;

{Частина першу статті 8 доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 6) створення умов для повноцінного життя і розвитку дитини, її безпеки, благополуччя, зростання у безпечному сімейному оточенні;

{Частина першу статті 8 доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 7) сприяння молоді в реалізації творчих можливостей та ініціатив, залучення її до активної участі в соціальному, економічному та гуманітарному розвитку держави;
- 8) **забезпечення доступним житлом** громадян, насамперед малозабезпечених, з обмеженими фізичними можливостями, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, молоді, працівників бюджетної сфери, а також багатодітних сімей, формування потужного державного замовлення на будівництво соціального житла, відродження доступного іпотечного кредитування;

{Абзац дев'ятий частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 9) **трансформація державної політики у сфері зайнятості та ринку праці**, у тому числі шляхом розвитку партнерства між роботодавцями і найманими працівниками, власниками підприємств, установ, організацій та професійними спілками;
- 10) **подолання бідності і зменшення соціального розшарування**, зокрема, шляхом сприяння самозайнятості населення, розвитку малого та середнього бізнесу, недопущення виникнення заборгованості із заробітної плати на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності;
- 11) **забезпечення державних гарантій** щодо **реалізації соціальних прав працівників** підприємств, установ, організацій усіх форм власності, забезпечення молоді першим робочим місцем;
- 12) **забезпечення захисту прав громадян України, які працюють за кордоном**, та **сприяння їх поверненню в Україну**;
- 13) поетапне **погашення зобов'язань держави за знеціненими заощадженнями громадян**;

- 14) **удосконалення** системи **пенсійного забезпечення**, створення умов для **гідного життя** людей похилого віку, стимулювання розвитку **недержавної системи пенсійного страхування**;
- 15) **забезпечення розміру соціальних виплат, які є основним джерелом доходів, на рівні, не нижчому за прожитковий мінімум, удосконалення системи підтримки соціально незахищених верств населення**;
- 16) подолання бездомності громадян, безпритульності, бездоглядності, бродяжництва серед дітей;

{Абзац сімнадцятий частини першої статті 8 в редакції Закону [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 17) недопущення насильства стосовно дітей, залучення їх до найгірших форм дитячої праці, втягування у злочинну діяльність;

{Частину першу статті 8 доповнено абзацом вісімнадцятим згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 18) запобігання соціальному сирітству та інституціалізації дітей, зокрема, шляхом забезпечення підтримки батьків у виконанні ними батьківських обов'язків та розвитку системи соціальних послуг для сімей з дітьми;

{Частину першу статті 8 доповнено абзацом дев'ятнадцятим згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 19) підтримка сімей, які усиновили дітей, взяли дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на виховання у свої сім'ї;

{Частину першу статті 8 доповнено абзацом двадцятим згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

Стаття 9. Засади внутрішньої політики в екологічній сфері та сфері техногенної безпеки

1. Основними **засадами внутрішньої політики в екологічній сфері та сфері техногенної безпеки є:**

- 1) забезпечення конституційних прав громадян на безпечне довкілля, створення екологічно і техногенно безпечних умов життєдіяльності населення, посилення просвітницької діяльності з інформування населення про екологічні норми і стандарти;

- 2) збереження навколишнього природного середовища, вдосконалення національної екологічної політики, стимулювання розвитку екобезпечних технологій;
- 3) забезпечення комплексного захисту населення та реабілітації території від негативного впливу наслідків Чорнобильської катастрофи, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи;
- 4) здійснення заходів щодо безпечного поводження з радіоактивними відходами, зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему;
- 5) підвищення рівня цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- 6) впровадження системи екологічно збалансованого використання природних ресурсів.

Стаття 10. Засади внутрішньої політики в гуманітарній сфері

1. Основними **засадами** внутрішньої політики в гуманітарній сфері є:

- 1) реалізація державної **мовної політики** на основі норм національного та міжнародного права, забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту російської, інших рідних мов громадян України;
- 2) створення належних умов для **нарощення освітнього потенціалу** України, забезпечення рівного доступу громадян до здобуття якісної освіти незалежно від місця проживання, майнового стану та фінансових можливостей, розвиток інклюзивної освіти;

{Абзац третій частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 3) **удосконалення системи освіти**, забезпечення якісної дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах, підвищення престижності праці педагогічних та науково-педагогічних працівників, підтримка обдарованої молоді;
- 4) **підвищення ролі вищої освіти і науки** як основ становлення в Україні ефективної "економіки знань";
- 5) **реформування та розвиток** вітчизняної **системи вищої освіти і науки**, забезпечення їх інтеграції в європейський та світовий освітній і науковий простір, запровадження принципів та стандартів Болонського процесу у вищих навчальних закладах України;

- 6) забезпечення ефективного захисту відповідно до міжнародних стандартів *права інтелектуальної власності*, в тому числі авторських і суміжних прав;
- 7) *сприяння культурному розвитку громадян* України, створення умов для реалізації творчого потенціалу людини та суспільства, забезпечення рівних можливостей для всіх громадян України у задоволенні культурно-духовних потреб;
- 8) відродження духовних цінностей Українського народу, **захист та примноження його культурного надбання, збереження національної культурної спадщини**, підтримка розвитку культури і мистецтва, відродження та збереження культурної самобутності регіонів;
- 9) захист, модернізація та розвиток *національної культурної індустрії* (книговидання, кінематографія, мистецтво);
- 10) створення умов для **консолідації суспільства** на основі національної системи духовних цінностей, у центрі якої людина, її розвиток, права і свободи, максимальне забезпечення її потреб;
- 11) відновлення повноцінного діалогу між представниками різних соціальних та етнічних груп, культур та релігійних конфесій;
- 12) забезпечення умов для формування толерантного суспільства, гарантування свободи совісті та віросповідання;
- 13) забезпечення свободи засобів масової інформації та безперешкодного доступу до публічної інформації, створення умов для розвитку інформаційних технологій та інформаційного суспільства, широкої інтеграції і доступу громадян до світового інформаційного простору;

{Абзац чотирнадцятий частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1170-VII від 27.03.2014](#)}

- 14) створення *суспільного мовлення та надання державної підтримки національному інформаційному продукту*, здійснення заходів щодо **захисту національного інформаційного простору**;
- 15) створення умов для максимальної реалізації здібностей талановитих спортсменів, стимулювання створення спортивної інфраструктури, сприяння участі українських спортсменів у міжнародних змаганнях, підвищення авторитету держави у світовому спортивному русі;
- 16) **реформування системи охорони здоров'я** з метою забезпечення якісної і доступної медичної допомоги, надання державою гарантованого обсягу безоплатної медичної допомоги, ефективної реалізації державних цільових програм лікування найбільш поширених небезпечних для здоров'я і життя людини захворювань, раціонального

державного контролю за якістю лікарських засобів і виробів медичного призначення;

- 17) **розвиток страхової медицини**, зокрема шляхом запровадження **загальнообов'язкового державного медичного страхування**;
- 18) запровадження пріоритетного розвитку та профілактичного спрямування первинної лікувально-профілактичної допомоги, розвиток інституту сімейного лікаря, забезпечення проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів (диспансеризації) з метою ранньої діагностики захворювань та раннього втручання, створення єдиного простору доступної для всіх верств населення медичної допомоги;

{Абзац дев'ятнадцятий частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

- 19) **удосконалення** державної політики у сфері **фізичної культури і спорту**, сприяння популяризації та поширенню здорового способу життя, організації змістовного дозвілля;
- 20) забезпечення проведення комплексних заходів щодо **національно-патріотичного виховання** дітей та молоді, формування активної громадянської позиції та залучення їх до суспільного життя.

{Частину першу статті 10 доповнено абзацом двадцять першим згідно із Законом [№ 2180-VIII від 07.11.2017](#)}

Стаття 11. Засади зовнішньої політики

1. Україна як європейська держава здійснює відкриту зовнішню політику і прагне рівноправного взаємовигідного співробітництва з усіма заінтересованими партнерами, виходячи насамперед з необхідності гарантування безпеки, суверенітету та захисту територіальної цілісності України.

{Частина перша статті 11 в редакції Закону [№ 35-VIII від 23.12.2014](#)}

2. Основними засадами зовнішньої політики є:

- 1) забезпечення **національних інтересів** і безпеки України шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права;
- 2) **забезпечення** дипломатичними та іншими засобами і методами, передбаченими міжнародним правом, **захисту суверенітету**,

територіальної цілісності та непорушності державних кордонів

- України, її політичних, економічних, енергетичних та інших інтересів;
- 3) використання міжнародного потенціалу для утвердження і розвитку України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, її сталого економічного розвитку;
 - 4) **створення сприятливих зовнішньополітичних умов** для **розвитку української нації**, її економічного потенціалу, історичної свідомості, національної гідності українців, а також етнічної, культурної, мовної, релігійної самобутності громадян України усіх національностей;
 - 5) утвердження провідного місця України у системі міжнародних відносин, **зміцнення міжнародного авторитету** держави;
 - 6) сприяння міжнародному миру і безпеці у світі, участь у всеосяжному політичному діалозі для підвищення взаємної довіри держав, подолання традиційних і нових загроз безпеці;
 - 7) поглиблення співпраці з Організацією **Північноатлантичного договору** з метою набуття членства у цій організації;

{Абзац восьмий частини другої статті 11 в редакції Закону [№ 35-VIII від 23.12.2014](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2091-VIII від 08.06.2017](#)}

- 8) підтримка зміцнення ролі міжнародного права у міжнародних відносинах, забезпечення дотримання та виконання чинних, вироблення нових принципів і норм міжнародного права;
- 9) **запобігання конфліктам у регіонах, що межують з Україною, та врегулювання наявних конфліктів**;
- 10) забезпечення захисту прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном;
- 11) створення сприятливих умов для задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами України, підтримання з ними сталих зв'язків;
- 12) забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою **набуття членства в Європейському Союзі**;
- 13) підтримка розвитку торговельно-економічного, науково-технічного та інвестиційного співробітництва України з іноземними державами на засадах взаємної вигоди;
- 14) забезпечення з метою повноцінного економічного розвитку, підвищення добробуту народу **інтеграції економіки України у світову економічну систему**;
- 15) розширення міжнародного співробітництва з метою **залучення іноземних інвестицій, новітніх технологій та управлінського**

- досвіду** в національну економіку в інтересах її реформування, модернізації та інноваційного розвитку;
- 16) підтримка інтеграції України у світовий інформаційний простір.

Стаття 12. Визначення та реалізація засад внутрішньої і зовнішньої політики

1. Визначення та реалізація засад внутрішньої і зовнішньої політики здійснюються на основі тісної взаємодії та координації зусиль Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади у цьому напрямі.

2. Визначені цим Законом засади внутрішньої і зовнішньої політики мають ураховуватися під час розроблення проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів.

3. Повноваження щодо **визначення** та **реалізації засад** внутрішньої і зовнішньої політики здійснюють:

- 1) **Верховна Рада України** як єдиний орган законодавчої влади в Україні - шляхом **визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики**, внесення у разі потреби змін до цього Закону, **законодавчого регулювання відносин, спрямованого на впровадження засад** внутрішньої та зовнішньої політики у відповідних сферах, здійснення **кадрової політики** в межах, визначених Конституцією України, здійснення **парламентського контролю**;
- 2) **Президент України** як глава держави, гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина - **шляхом звернення із щорічними і позачерговими посланнями** до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України, в яких пропонується визначення, коригування засад внутрішньої і зовнішньої політики з урахуванням внутрішнього і зовнішнього становища України, здійснення **керівництва зовнішньополітичною діяльністю** держави, керівництва у сферах **національної безпеки і оборони** держави, реалізації права **законодавчої ініціативи**, зокрема щодо внесення змін до цього Закону, застосування **права вето** щодо прийнятих Верховною Радою України законів, **у тому числі з підстав їх невідповідності**

визначеним цим Законом засадам внутрішньої і зовнішньої політики, здійснення **кадрової політики** в межах, визначених Конституцією України, видання на виконання Конституції і законів України указів та розпоряджень;

- 3) **Рада національної безпеки і оборони України** як **контролюючий та координуючий орган** у сфері національної безпеки і оборони при Президентові України - шляхом розгляду на своїх засіданнях стратегічних питань **забезпечення національної безпеки і оборони, здійснення координації та контролю за діяльністю центральних та місцевих органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони;**
- 4) **Кабінет Міністрів України** як вищий орган у системі органів виконавчої влади - шляхом **забезпечення здійснення внутрішньої і зовнішньої політики** держави, спрямованої на **реалізацію засад** такої політики, **забезпечення розроблення з метою реалізації цих засад у відповідній сфері проектів законів та інших нормативно-правових актів**, проведення експертизи таких проектів на відповідність засадам, визначеним цим Законом, здійснення координації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та спрямування її на забезпечення реалізації засад внутрішньої і зовнішньої політики у відповідних сферах суспільного і державного життя, здійснення кадрової політики в межах, визначених **Конституцією** та законами України, реалізації права законодавчої ініціативи та видання в межах своєї компетенції постанов і розпоряджень;
- 5) **центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи** - шляхом участі в межах своєї компетенції у **формуванні та реалізації внутрішньої і зовнішньої політики у відповідній сфері**, розроблення в межах наданих повноважень проектів законів та інших нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію засад внутрішньої і зовнішньої політики, здійснення кадрової політики в межах, визначених законодавством;

б) **органи місцевого самоврядування** - шляхом вирішення в межах Конституції і законів України **питань місцевого значення у відповідних сферах внутрішньої політики** та у сфері зовнішньоекономічної **діяльності**.

4. У **реалізації засад** внутрішньої і зовнішньої політики **беруть участь політичні партії, громадські організації** у порядку, передбаченому законом.

Стаття 13. Контроль за дотриманням засад внутрішньої і зовнішньої політики

1. Контроль за дотриманням засад внутрішньої і зовнішньої політики здійснюється Верховною Радою України, Президентом України, Радою національної безпеки і оборони України, Кабінетом Міністрів України, іншими органами державної влади у межах їх повноважень, визначених [Конституцією](#) і законами України.

Стаття 14. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

{Пункт 2 статті 14 втратив чинність на підставі Закону [№ 2469-VIII від 21.06.2018](#)}

3. Визнати такою, що втратила чинність, [Постанову Верховної Ради України від 2 липня 1993 року "Про Основні напрями зовнішньої політики України"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 37, ст. 379).

4. Кабінету Міністрів України:

- 1) у тримісячний строк підготувати та внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;
- 2) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- 3) забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, які суперечать цьому Закону.

Президент України
м. Київ
1 липня 2010 року
№ 2411-VI

В.ЯНУКОВИЧ